

Advies nr. 148/2019 van 19 december 2018

Betreft: Besluit van de Vlaamse Regering tot instelling van een aanpassingspremie voor woningen (CO-A-2018-155)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikel 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van Mevr. Liesbeth Homans, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, ontvangen op 30 oktober 2018;

Gelet op het verslag van de Voorzitter;

Brengt op 19 december 2018 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, hierna de aanvrager, verzoekt om het advies van de Autoriteit over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot instelling van een aanpassingspremie voor woningen (hierna: het ontwerpbesluit).

Context

2. Het ontwerpbesluit voorziet in een tegemoetkoming aan de verhuurder of bewoner in de kosten van voor de aanpassing van een premiewoning aan de lichamelijke gesteldheid van de 65-plussers. Artikel 1, 3° van het ontwerpbesluit definieert een premiewoning als het onroerend goed, of een zelfstandig deel ervan, dat hoofdzakelijk bestemd is voor de huisvesting van een gezin of een alleenstaande. Het ontwerpbesluit bepaalt naast de toekenningsvoorwaarden ook de aanvraagprocedure voor, de berekening van en het toezicht op deze tegemoetkoming.
3. De aanvraag kan op papier of via elektronische weg worden ingediend na uitvoering van de werken via het modelformulier dat het Agentschap Wonen-Vlaanderen ter beschikking stelt. Indien de aanvrager van de tegemoetkoming het modelformulier digitaal indient, moet de afgifte bij het Agentschap Wonen-Vlaanderen plaatsvinden met een elektronische handtekening. Tot slot bepaalt het ontwerpbesluit dat de aanvrager van de tegemoetkoming door indiening van het correct ingevulde modelformulier, de toestemming geeft aan het Agentschap Wonen-Vlaanderen om bij andere overheidsinstellingen alle informatie op te vragen die noodzakelijk is voor de behandeling van zijn aanvraag. Artikel 6, vijfde lid van het ontwerpbesluit luidt als volgt:

"Door de aanvraag in te dienen geeft de aanvrager toestemming aan het agentschap om bij de bevoegde diensten van de Federale Overheidsdienst Financiën, bij het Rijksregister, bij de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, bij de lokale besturen, bij het Vlaams Energieagentschap en het departement Omgeving digitaal de noodzakelijke gegevens te verkrijgen over het inkomen, de gezinssamenstelling, de eigendomsvoorwaarde en een conforme uitvoering van de werkzaamheden, vermeld in de artikelen 3, 4 en 5."

4. In overeenstemming met artikel 23, §1, 1° WOG beperkt de Autoriteit haar advies tot het bovenvermelde artikel 6, vijfde lid van het ontwerpbesluit.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

5. Artikel 6, vijfde lid van het ontwerpbesluit miskent zowel het aangewezen gebruik van de rechtsgronden die artikel 6 AVG opsomt, als de specifieke regelgeving inzake bestuurlijke gegevensverkeer.

1. Rechtsgrondslag

6. Artikel 6, vijfde lid van het ontwerpbesluit baseert de legitimiteit van de verwerking van persoonsgegevens op de toestemming van de aanvrager van de tegemoetkoming. Krachtens artikel 6.1.a) AVG is de toestemming van de betrokkene een rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens. Door een duidelijke actieve handeling moet blijken dat een betrokkene "*vrijelijk, specifiek, geïnformeerd en ondubbelzinnig met de verwerking van zijn persoonsgegevens instemt*"¹. Een geldige toestemming omvat aldus vier kernelementen: een rechtsgeldige toestemming moet vrij, specifiek, geïnformeerd en ondubbelzinnig zijn.
7. Het ontwerpbesluit roept door middel van een juridische fictie een toestemming in hoofde van de aanvrager van de tegemoetkoming in het leven. Deze toestemming is echter niet vrij. In overweging 43 bepaalt de AVG dat "*toestemming geen geldige rechtsgrond [mag] zijn (...) wanneer er sprake is van een duidelijke wanverhouding tussen de betrokkene en de verwerkingsverantwoordelijke, met name wanneer de verwerkingsverantwoordelijke een overheidsinstantie is, en dit het onwaarschijnlijk maakt dat de toestemming in alle omstandigheden van die specifieke situatie vrijelijk is verleend*".
8. De richtsnoeren inzake toestemming van de Groep Gegevensbescherming Artikel 29 herhalen dat het onwaarschijnlijk is dat overheidsinstanties kunnen vertrouwen op toestemming door de wanverhouding tussen de betrokkene en de overheid en het feit dat de betrokkene geen realistische alternatieven heeft voor het aanvaarden van de verwerking². Indien de betrokkene wil genieten van deze tegemoetkoming *moet* hij of zij een *vrije* toestemming geven. Dit is natuurlijk een *contradictio in terminis*. Toestemming is niet de geschikte rechtsgrond om

¹ Overweging 32 AVG.

² Groep Gegevensbescherming artikel 29, "Richtsnoeren inzake toestemming overeenkomstig Verordening 2016/679", 10 april 2018, blz. 6, te raadplegen via onderstaande link: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=623051.

persoonsgegevens op te vragen bij de burger, de artikelen 6.1.c) of 6.1.e) AVG zijn wel de geijkte rechtsgronden voor deze verwerkingen.

2. Bestuurlijk gegevensverkeer

9. Op basis van de rechtsgrondslag van artikel 6.1.e) AVG bestaan er al wettelijke bepalingen die opvraging van persoonsgegevens bij andere overheidsdiensten mogelijk maken.
10. Krachtens artikel 3 van het decreet van 18 juli 2008 *betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer* vragen de entiteiten van de Vlaamse administratie de gegevens die ze nodig hebben om het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer uit te bouwen op bij authentieke gegevensbronnen. Krachtens artikel 8 van dit decreet, zoals gewijzigd door artikel 16 van het decreet van 8 juni 2018 *houdende de aanpassing van de decreten aan de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)*, vereist elke elektronische mededeling van persoonsgegevens door een instantie naar een andere instantie of naar een externe overheid een protocol, gesloten tussen de betreffende instanties. Dit protocol is echter niet vereist wanneer het informatieveiligheidscomité bevoegd is om in verband met die mededeling een beraadslaging te verlenen³.
11. Voor de toegang tot persoonsgegevens die afkomstig zijn van de Federale Overheidsdienst Financiën, het Rijksregister en de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid moet eveneens rekening gehouden worden met artikel 20 WVG, artikel 15 van de wet van 15 januari 1990 *houdende de oprichting van een Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid* en artikel 35/1 van de wet van 15 augustus 2012 *houdende de oprichting en organisatie van een federale dienstenintegrator*. Deze artikelen omkaderen de verplichting tot het sluiten van een protocol-akkoord voor de gegevensstromen die hun oorsprong hebben bij de federale overheid en de omstandigheden waarin een beraadslaging van het informatieveiligheidscomité, dan wel de Kamer federale overheid of de Kamer sociale zekerheid, noodzakelijk is.

³ Oppericht met toepassing van artikel 2 van de wet van 5 september 2018 *tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG*, BS 10 september 2018.

12. In de mate de afgeschafte Sectorale Comités deze gegevensstromen hebben gemachtigd in het verleden en deze stromen ongewijzigd blijven, behouden deze machtigingen krachtens artikel 111 WOG hun geldingskracht.
13. De eenvoudige machtiging via besluit van de Vlaamse Regering zonder uitgewerkte decretale grondslag, is bijgevolg niet alleen overbodig maar miskent ook de mechanismen die de formele wet en het decreet hebben ingesteld om de uitwisseling van persoonsgegevens binnen de publieke sector mogelijk te maken.

3. Bewaartermijn

14. Volgens artikel 5.1.e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt. Het ontwerpbesluit voorziet niet een bewaartermijn voor de persoonsgegevens die het Agentschap Wonen-Vlaanderen verwerkt. In het licht van artikel 6.3. AVG moet per verwerkingsfinaliteit in het ontwerpbesluit alsnog in specifieke bewaartermijnen of afbakeningscriteria voor de bewaartermijnen voorzien worden.

4. Verantwoordelijkheid

15. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de verwerkingsverantwoordelijke diegene is die de wetgeving in kwestie aanduidt. Het ontwerpbesluit bepaalt niet uitdrukkelijk of het Agentschap Wonen-Vlaanderen al dan niet de verwerkingsverantwoordelijke is. Het is nochtans van belang dat de betrokkene kan weten tot wie hij zich moet richten om zijn rechten in de AVG af te dwingen. De Autoriteit beveelt dan ook aan om de verwerkingsverantwoordelijke uitdrukkelijk aan te duiden in het ontwerpbesluit.

III. **BESLUIT**

16. De Autoriteit oordeelt dat het ontwerpbesluit onvoldoende waarborgen biedt wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, gelet op:

- de foutieve interpretatie van de rechtsgronden vervat in de AVG (randnummers 6-8);
- de miskennis van de mechanismen die de formele wet en het decreet hebben ingesteld om de uitwisseling van persoonsgegevens binnen de publieke sector mogelijk te maken (randnummers 9-13);
- de afwezigheid van een bewaartermijn (randnummer 14);
- de afwezigheid van een verwerkingsverantwoordelijke (randnummer 15).

OM DEZE REDENEN

Brengt de Autoriteit een **ongunstig advies** uit over het ontwerpbesluit.

De Wnd. Administrateur,

De Voorzitter,

(get.) An Machtens

(get.) Willem Debeuckelaere